

XX TAVALINE PÜHAPÄEV B AASTAL

(Esimene lugemine Õp9 ,1-6)

Lugemine Õpetussõnade raamatust:

Tarkus ehitas endale koja, raius kivist selle sambad; ta veristas tapaloomad, segas veini, kattis lauagi valmis. Siis läkitas ta oma ümmardajad hüüdma linnamäele: "Teie, kes te pole teadnud tarkusest, pöörduge siia." Mõistmatuile ta laskis öelda: "Tulge, sööge mu leiba ja jooge veini, mida mina olen seganud. Jätke maha rumalus, et te jääsite elama, ja käige mõistuse teed." See on Jumala Sõna.

(Vastulaul Ps34 ,2-3.10-11.12-13.14-15. R: 9a)

R: Vaadake ja nähke, kui hea on Issand.

Ma tänan Issandat igal ajal,
alati on tema kiitus mu suul.
Issandast kiitleb mu hing,
vaesed kuulevad ja rõõmustavad.

R:

Kartke Issandat, teie, tema pühad.
Sest neil, kes teda kardavad, ei ole millestki puudust.
Rikkad jäävad vaeseks ja kannatavad nälga,
aga kes otsivad Issandat, neil ei tule puudust millestki heast.

R:

Tulge, lapsed, kuulake mind,
ma õpetan teile Issanda kartust.
Kes on inimene, kes armastab elu,
tahab näha häid päevi?

R:

Hoia oma keelt kurjast
ja oma huuli rääkimast pettust.
Hoidu kurjast ja tee head,
otsi rahu ja nõua seda taga.

R:

(Teine lugemine Ef5, 15-20)

Lugemine püha apostel Pauluse kirjast efeslastele:

Vennad: pange tähele, et te ei elaks nagu rumalad, vaid nagu targad. Pidage aega kalliks, sest päevad on kurjad. Seepärast ärge olge rumalad, vaid mõistke, mis on Issanda tahtmine. Ärge joovastuge veinist, millest tuleb tühine elu, vaid saage täis Püha Vaimu. Laske psalmidel, hümnidel ja lauludel kajada teie keskel, nii nagu Vaim annab. Laulge ja hõisake oma südames kiitust Issandale. Tänage Jumalat, meie Isa, igal ajal Jeeseuse Kristuse, meie Issanda nimel. See on Jumala Sõna.

(Evangeelium Jh6 ,51-58)

Lugemine püha Johannese evangeeliumist:

Sel ajal ütles Jeesus rahvale: "Mina olen eluleib, mis taevast on tulnud. Kes sellest leivast sööb, elab igavesti, ja leib, mille annan, on minu ihu, selle annan ma ära, et maailmal oleks elu." Siis tülitsesid juudid isekeskis ja ütlesid: "Kuidas võib ta anda meile süüa oma liha." Siis Jeesus ütles neile: "Tõesti, tõesti ma ütlen teile: kui te ei söö Inimese Poja liha ega joo tema verd, ei ole teil elu enestes. Kes sööb minu liha ja joob minu verd, temal on igavene elu, ja mina äratan ta üles viimsel päeval. Sest minu ihu on tõeline

roog ja minu veri tõeline jook. Kes sööb minu liha ja joob minu verd, jääb minusse ja mina temasse. Nii nagu elav Isa on läkitanud mind ja mina elan Isa läbi, nõnda ka see, kes minust sööb, elab minu läbi. Sest see on leib, mis on taevast tulnud, mitte niisugune, mida söid teie isad ja surid. Kes sellest leivast sööb, elab igavesti".
See on Issanda Sõna.

Sissejuhatus

Armsad õed ja vennad, kui mõni poliitik kusagil maailmas mingi silmapaistva lollusega hakkama saab, tavatsevad lõuapoolikud tema kohta ikka naeruvääristavaid anekdoote rääkida: Üks neist kõlab nii: loomaaeda küllastades jõuab rumal poliitik koos abikaasaga pelikanide aediku juurde, ja tema naine imestab: "Vaata, missugune suur part, oh mis vägeva prae võiks küll sihukesest teha!" Poliitik aga vastab: "Loll oled, see pole mingi part, see on pelikan. Pelikani ei sööda, temast tehakse ainult tinti ja sulepäid!"

Mis parata, armsad õed ja vennad, vaene pelikan ei ole süüdi, et üks kirjutustarbeid tootev ettevõtte on temast oma firmamärgi kujundanud. Nii juhtub sageli, et sümbolite tagant avanev maailm ei pruugi sugugi reaalsusega otseselt kokku kõlada. Sellepärast peame ka meie püüdma ülekantud tähendust otsesest eraldada, eriti siis kui me piiblit loeme. Sest paljugi, mis esmapilgul tundub lihtsana, võib osutuda lähemal vaatlusel palju keerulisemaks. Me loeme patutunnistuse...

Jutlus

"Pie pellicane, Iesu Domine,
Me immundum munda tuo sanguine.
Cuius una stilla salvum facere
Totum mundum quit ab omni scelere."

"Jeesus meie Issand, vaga pelikan,
pese pattudest mind oma verega,
mille ainus tilk võib tuua lunastust,
pääseb kogu maailm eksimuste süüst."

Niimoodi kõlab kuues salm püha Aquino Thomase poolt loodud hümnist "Adoro te devote" (mida tõlkides ma küll, allpool seletatud põhjusel, asendasin "pelikani" "Ohvritallega"). Aga kellega selles laulus ikkagi Jeesust võrreldakse? Pelikaniga? Miks just nii kummalise linnuga?

Juba ammustest aegadest on rahvasuus levinud legend pelikanist kui müstilisest olevusest, kes siis, kui tal pole oma poegadele enam midagi süüa anda, rebib liha enda rinnast, et neid sellega toita. Legendi veel dramaatilisem versioon räägib, et kui pelikan leiab oma pojad pesas röövlooma poolt tapetuna, siis ta purustab nokaga oma rinna, et pojad oma verega taas ellu äratada. Just seda viimast versiooni peetakse Jeesuse Kristuse ohvrisurma võrdpildiks, mis on kristlikus kunstis motiivina ohtrasti kasutatust leidnud, eriti just Armulauaga seotud liturgilistel tarvikutel.

Paraku on sellel lool mõned kitsaskohad. Looduses käituvad linnud tavaliselt nii, et ähvardava ohu või toidupuuduse korral jätab emalind pigem pesa maha ja päästab enda, ning seega ka tulevaste - loodetavasti paremate aastate - pesakondade elu. Liigi säilimise seisukohast on see kõige otstarbekam käitumine. Teisalt, kui mõni röövloom on pelikani pojad pesas tapnud, siis tavaliselt ikka selleks, et nad ära süüa, mitte surnutena pessa jätta... ning juba röövlooma kõhus olevaid poegi üles äratada oleks vast nii mõneski mõttes problemaatiline. Ja lõpuks - kõige kaalukam argument kõnesoleva legendi vastu on tõsiasi, et kõigi teada olevate pelikaniliikide nokk on paraku lihtsalt liiga pikk, et ta üldse ulatuks sellega oma rinda vigastama.

Kuid müüdiloojaid, nagu tavaliselt ikka, pole faktid põrmugi seganud. Neid on ilmselt inspireerinud pilt, kuidas pelikanitibud oma toidu sügavalt vanemate nokakotist välja õngitsevad. Pealegi on ühel pelikaniliigil erepunane kurgualune, mis võib poegade toitmisega seoses jätta mulje, nagu toidaks lind neid oma verega.

Inimesed aga armastavad legende ja sümboleid, sest piltlikud kujundid jäävad hästi meelde. Kristlikku kirjavarasse ilmub pelikani kujund juba 5. sajandil, kuulsaimas ladinakeelses piiblitõlkes Vulgata. Nii tõlkis püha Hieronymus 102. (Vulgata järgi 101.) psalmi seitsmenda salmi järgmiselt: "Similis factus sum pellicano solitudinis; factus sum sicut nycticorax in domicilio" - "Ma olen nagu pelikan kõrbes, nagu öökull varemets". Kuna heebreakeelne tekst viitab mingile tundmatule linnule, tõlgivad hilisemad tõlkijad selle linna kaarnaks, kes kõrbesse kindlasti paremini sobib kui veelind, kui juba öökull tööpoolest tihti varemets pesitseb. Aga legendid on visad kaduma, nad elavad edasi vaatamata ilmselgetele loogikavigadele. Sümbol on hakanud elama oma elu, ja nii leitakse tänagi, et pelikani legend on Jeesusele heaks võrdpildiks - mis sellest, et ta on vähemalt sama vaele kui vaga.

"Mina olen eluleib, mis taevast on tulnud. Kes sellest leivast sööb, elab igavesti, ja leib, mille annan, on minu ihu, selle annan ma ära, et maailmal oleks elu," ütles Jeesus. Aga juutidele tundus see kummaline, nad imestasid: "Kuidas võib ta anda meile süüa oma liha?" Sest Vana Testamendi ohver oli verine, ja neile tundus, et Jeesus tahab seda inimohvri kaudu veel verisemaks teha.

Kahjuks ei ole ka 2000 aastat kristlust meid sellest mõttest täielikult vabastanud. Ikka ja jälle peab kusagil veri voolama, et lunastus võiks saabuda, nii nagu vaene pelikan peab legendides üha uuesti oma poegade päästmiseks verd valama. Ometi pidi Jeesus pidama silmas midagi muud. "Mina olen leib, mis taevast on tulnud" - see tähendab, et nüüdsest pole lunastuseks enam vaja tappa, isegi mitte enam ohvriloomi, inimestest rääkimata. Jumala tapmise järel muutus edasine vereohver mõttetuks, sest Jumal pole hävitaja, vaid meie Looja, kes teeb elavaks. Tema on leib, mis meid toidab, ja vein, mis rõõmustab meie südant. Nüüdsest ei tohi keegi tunda end motiveerituna oma Jumala nimel teisi inimesi reetma või tapma, sest teises inimeses tapame ka Jeesuse uuesti. Aamen.